

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skrivajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

Telephone: CHelsea 3-1242

Reentered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

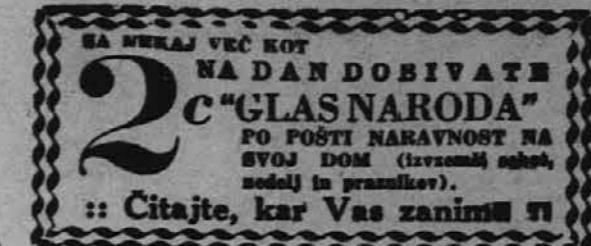
No. 9 — Stev. 9

NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 14, 1942 — SREDA, 14. JANUARJA, 1942

PERIODICAL DIV.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Volume L. — Letnik L.

KONFERENCA AMER. REPUBLIK

VAŽNA KONFERENCA SE BO PRIČELA JUTRI. — VPRAŠANJE ARGENTINE JE JAKO VACNA ZA USPEH KONFERENCE.—SUMNER WELLS AMER. DELEGAT

Med delegati, ki bodo zastopali ameriške republike na med-ameriški konferenci, ki se prične jutri v Rio de Janeiro v Braziliji, je zavladalo nekaj upanja, da bo mogoče še pred konferenco najti kako ugodno rešitev glede stališča Argentine. O tem sicer ni bilo nobenega posebnega zatruila, toda med delegati vlada tako mnenje.

Sumner Welles, dužavni podstajnik Združenih držav, se je včeraj dolgo razgovarjal z brazilskim ministrom dr. Oswaldom Aranho in je bil sinovi edini gost v Aranhovi hiši in tako izgleda, da sta oba zadovoljni, kakor stvari potekajo.

Natančno stališče Argentine glede predloga, da vse ameriške države prekinejo diplomatske zveze z vsemi državami osišča, še znanje šele, kadar pride v Rio de Janeiro argentinski vnašaj minister dr. Enrique de Ruiz-Guinazu, ki se je včeraj edpeljal in Bueno Aire a z aeroplonom, toda se je ustavil v Florianopolis v Južni Braziliji in je tam prenočil. Zakaj se je minister zakasnil, ni znalo, mogoče nalašč, mogoče zaradi slabega vremena.

Dr. Ruiz-Guinazu pa je za svojega namestnika imenoval

argentinskega poslanika Edoardo Labougle. Vendar pa delegati upajo, da bo mogoče pridobiti Argentino, da korača z ostalimi državami po isti poti.

Tudi glede Chile, čije stališče je bilo nekoliko v dvomu, imajo delegati dobro upanje. Chilski vnašaj minister Juan Bautista Rossetti je na potu v Rio de Janeiro z urugvajskim vnašajnim ministrom dr. Alberto Guanijem na parniku Urugay. V Rio bosta prišla jutri zjutraj. Ker oba ministra potujeta skupaj, je zelo pomembno, ker je dr. Guani velik priatelj Združenih držav.

Gospodarski zadev se konference tako dolgo ne bo dotaknila, dokler ni dognano politično stališče vsake posamezne republike.

Sumner Welles je bil včeraj zaposlen. Poleg razgovora z brazilskim vnašajnim ministrom dr. Aranho, se je posvetoval že s peruanškim, parnajskim, bolivijskim in dominikanskim vnašajnim ministrom. Takoj bo stopil tudi v stik z dr. Ruiz-Guinaizu, kakor hitro pride v Rio.

Dr. Aranha je sprejel vše došle vnašje ministre, predsednik Getulio D. Vargas pa jih bo sprejel jutri popoldne.

PARNIK POTOPLJEN BLIZU KANADE

Iz nekega pristanišča ob obali Atlantika v Kanadi prihaja poročilo, ki pravi, da je nemška podmornica potopila velik parnik komaj 160 milj od Nove Škocije. Od 170 Kitajev, med katerimi je bilo 70 mornarjev, ostali pa so bili potniki, se jih je rešilo samo 66. Med preživelimi so širje bili.

Dennis P. Carroll, ki je prisel iz Southamptona in je bil rešen, je povedal, da se je parnik potopil 20 minut zatem, ko ga je zadel torpedo okoli 7.40 zvečer. Na parnik sta bila oddana dva torpeda in oba sta

zadela. Nekega irskega topničarja je prva eksplozija vrgla čez krov, nato pa ga je v vodi zadel se drugi torpedo.

Požar v gozdarski kampi

V Shipshaw, pr. Quebec, je izbruhnil dne 11. januarja požar v lumber kampi Foundation družbe blizu Chicoutimi. Pet najst najst goriljev je zgorelo, 15 se jih pogreša in šest najst mož je v bojniščih. Požar je izbruhnil ponoči, ko so možje spali.

ZAVEZNICI HOČEJO DOBITI QUISLINGE V ROKE

Zaveznički so ta teden ukrili vse potrebo, da dobijo v svoje roke vse Quislinge v zasedenih deželah, da bodo plaćali za svoje zločine.

Na preveč medzavezniške konference, ki bo razpravljal o grozodejstvih v zasedenih dežalah, dobro ponjeni krogci naznajajo, da bo po vojni, kjerko bo dvignjen glas "Obesite Quislinga", — vsak Quisling bo tudi obesen.

Zaveznički so že izdelati natančen načrt, po katerem ne bo mogoče nobenemu Quislingu pobegniti in se izogniti roki pravice. Pri tem jim ne bo prav nič pomagalo, ako pobegejo v kake neutralno deželo, kjerko je pobegej kralj Viljem, ali pa maskiran in z modrimi pravniki, kot general Ludendorff.

Konferenco bo po mednarodnih postavah zamašila vsako

vrzel, skozi katero bi mogel pobegej, kaj izdajalec, mučitel ali terorist, ki se je do sedaj še ognil zasluzeni kazni.

Razne države bodo podpisale pogodbo, po kateri se bodo zavezale, da bodo kaznovani vsi, ki so izvršili kakoršenki zločin, ki ga določa mednarodna postava, ki je bila sprejetata v Hagu. Po pripravljenem sporazumu bodo morali biti zaveznički izročeni vsi takoj imenovani politični kritici, kot navadni morile.

Na konferenci bodo zastopane v prvi vrsti vlade držav, ki so si jih osvojile države osišča, na konferenco pa bodo poslale svojega opazovalca tudi Združene države in Rusija. Konferenco bo otvoril angleški vnašaj minister Anthony Eden.

1,000,000 Jugoslovanov ubitih

To število Jugoslovanov je cenjeno, da so padli v vojni, oziroma postali žrtve vpadnika, lakote, bolezni.

Jugoslovenski krogi na srednjem vzhodu cenijo število Jugo-slovanov, ki so padli v boju

noma pomrli,

Ob istem času pa so se Nemci in Italijani naščevali na Hrvatskem, v Bosni in Hercegovini in so do avgusta pobili 180,000 ljudi. In od tedaj so jih še pobili mogoče dva krat toliko.

Ravnino tako kruto postopajo Madžari s Srbi v Banatu in Bački, kjer je bilo ubitih najmanj 30,000 ljudi.

Jugoslovenski četniki so do sedaj zavzeli že 19,000 kvadratnih milj zemlje od skupnih 99,000 kvadratnih milj, in sedaj že izdajajo potne liste v Albaniju, kjer so veči-

Rusi prodirajo proti Briansku

Rusi pričeli ofenzivo tudi proti Fincem. — Vojaki imajo dobro zimsko opravo. — Velike nemške izgube naznajene. — Hrabrost Rusov.

Rusi na skrajih naskokujejo

Qrel, 200 milj jugozapadno od Moskve in London celo poročen, da so Rusi mesto že zavzeli. Berlinska radio postaja priznava, da so Rusi prebili Ržev-Briansk zimsko črto. Postaja tudi pravi, da imajo Nemci v primeri z Rusi malo vojakov in ta se Rusi v sedanji bojih poslužujejo posebnih taktik, da imajo namreč topove na saneh, ki jih vlečajo beli severni psi, vojaki pa so zavzeti v bele halje.

Rusi so že pred dnevi zavzeli Ljudinovo, severno od Brianska ter so obkrojili Ržev, kjer je severni konec osrednje fronte. S tem velikim obkrojevanjem namenjavajo Rusi za

jeti okoli 100,000 Nemcev, ki se drže okoli Možajska, ki se nahaja srednji poti med Moskvo in Ržev-Briansk črto. Okoli Orela pa je kakih 200,000 Nemcev.

Rusi pa tudi višje na severu

pričinju na Fine, kateri

skinajo obkotli v Povenetsu

čeb severnem bregu Onega je zera. Rusi tudi napadajo med jezerama Ladoga in Onega ob reki Svir.

Nadmestni vnašaj komisar S. A. Lozovski je naznani, da je bilo med 16. novembrom in 16. januarjem ubitih 200,000 Nemcev na ruski fronti.

Druge nemške izgube so: 2900 tankov, 1136 aeroplakov, 4578 topov, 151 oklopnih avtomobilov, 2327 možnarjev, 6080 strojnic, 3543 motornih vozil, 32,863 vojaških pušk in 11,296 motornih jih navadnih koles.

Sovjetska časnikarska agencija Tass pravi, da so Rusi na Krimu zajeli mnogo lokomotiv in železniških voz ter so jih takoj obrnili za prevoz vojašta in orožja proti Nemcem.

Osrednja fronta . . .

Rdeča armada na osrednji fronti skuša obkotli zopet nov del nemške zimske črte med Viazino in Brianskim ter

"Rdeča zvezda", ki je prinesel to poročilo, ne imenuje mesta, toda je najbrže Orel. Rdeča zvezda dolje pravi, da ruska fronta postaja na vseh krajinah vedno močnejša in da je bilo zadnje tri dni zavzetih 157 krajev.

Sovjetska časnikarska agen-

cijska armada prodria mimo mestna v Libiji. Vjetih je bilo 350 vojakov, med katerimi jih je bilo nad polovico Nemcev.

Lincolnova ograja šla

Iz Londona poročajo, da je bila odstranjena železna ograja okoli spomenika predsednika Linealna pred Parlamentarnim trgom in bo porabljena za orožje. Poročano pa je bilo, da bo pred spomenik postavljen posebna straža, ki bo skrbela za varnost spomenika pred vandalizmom.

Spomenik George Washingtona na Trafalgar trgu pa ima že vedno svojo železno ograjo.

Nemški poveljniki zaprti

V Stockholm stalno prihajojo vesti, da je zadnje čase novi nemški vrhovni poveljnik, Adolf Hitler, odslobil 20 generalov in neko zelo zanesljivo poročilo pravi, da je bil osvojitelj Balkana feldmarschal Siegmund Wilhelm List arteriran in poslan v neko koncentrično taborišče.

United Press poroča, da je feldmarschal Fedor von Boek, ki je poveljeval nemškim armadam pred Moskvo, zaprt v svoji vilji v berlinskem predmestju pod vojaško stražo.

KUPUJTE

DEFENSE BONDS in STAMPS

Poročilo s kitajske fronte naznajajo, da so Kitajci pri-

v provinci Honan.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenske Publishing Company, (A Corporation). Frank Saksar, President; J. Lupsha, Sec. — Place of business of the corporation and address of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturday, Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$6. — Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6. — za pol leta \$3. — za metri leta \$1.50. — Za New York za celo leto \$7. — za pol leta \$3.50. Za inozemstvo za celo leto \$7. — za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenki sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: Chelsea 5-1242

POSTOPANJE S SOVRAŽNIMI TUJCI

John J. Bennett, generalni pravnik držav, New York, nam je posjal za objavo naslednji članek:

S tem vam pošiljam prepis izjave, katero je pred kratkim izdal zvezni generalni pravnik Francis Biddle glede staleža tujcev v Združenih državah. Ta izjava je izpopolnil več in razlagal predsednikovega razglaša o tem predmetu. Namen izjave generalnega pravnika Biddle-a je, da bomo vedno pravični, kadar imamo kakopravek s tujci. Posebno dve točki v njejovi izjavi ste zelo pomembni in sicer:

"Velika večina našega tujega naroda bo ostala zvesta našim demokratskim načelom, ako jim mi, državljeni Združenih držav, to dovolimo. Zaradi pravičnosti in iz dolžnosti do naše domovine in do naših ustanov moramo pospeševati njihovo zvestobo ter jih moramo k temu spodbujati.

Posebno se moramo zavedati, da je večina njih, ki so prišli sem iz drugih dežel, prišli zato, ker časte in spoštujejo svobodo, ki jim jo more nuditi Amerika.

"Dokler se tujci v tej deželi obnašajo v soglasju s postavami, tedaj se jim ni treba dati nobenega nadlegovanja od strani justičnega departmента ali pa od kakega drugega uradnika zvezne vlade. Zagotovljeno naj jim bo, da bo storjeno vse, da bodo zaščiteni pred vsakim zapostavljanjem in vsako zlorabo. To zagotovilo ni samo dano po pravici in iz dostojnosti do lojalnih nedržavljanov v tej deželi, temveč tudi v upanju, da so tudi ameriški državljeni v sovražnih deželah zavarovani pred krivčnim postopanjem."

Naziranje generalnega pravnika Biddle-a je v popolnem soglasju z mojim naziranjem, ki sem ga izrazil ob pričetku preiskave podtalnega delovanja v oktobru leta 1940. Mogoče se spominjate, da sem tedaj reklo:

"Tukaj povdaram, da bomo naše preiskave vodili v soglasju z ustavo in po postavah Združenih držav in države New York. Vodili jih bomo v duhu ameriške svobode v namenu, da olhranimo svobodo.

"Nikakor ne zasledujemo čarovnic. Na nobeno osebo ne mečemo kake sumnje, ali pa na kako skupino kakega naroda. V resnici pa želimo razkrivati, dokazati in uničiti vsako skrivno delovanje, ki bi moglo škoditi narodni obrambi Amerike.

"V tem dnu, sem prepričan, bomo naši popolno patriotično dobro voljo in sodelovanje delavstva in industrije. Prepričan sem, da se bo javnost združila z nami za skupni dobrobit."

Sedaj pa ponavljam in zopet povdaram ta navodila. Po vsem pravici se jezimo na izdajstvo naroda, ki se je navidezno pogajal za mir, pa nas je zahrbno napadel brez vsakega svrila. Ta podhost je izvzaal našo odločnost, da se bojujemo do popolne zmage, toda ne sme zaspeliti naših obveznosti do naših demokratskih načel. Ne smemo nesmiselno iskati maščeve vanja nad onimi, ki, četudi niso postavno ameriški državljeni, pa so navzicle temo lojalni do ameriških ustanov.

V veliki sili dejanske vojne se mi zdi potrebno, da vam to opozorim, posebno še v zvezi z našimi preiskavami podtalnega delovanja.

JOHN J. BENNETT, Jr.,
generalni pravnik.

Generalni pravnik John J. Bennett, Jr., je kot prvi varuh postav države New York, pokazal velike zmožnosti tekom 10 let, odkar služi narodu kot generalni pravnik.

Njegova zmožnost, odločen značaj in človečansko postopanje s svojimi sodržavljeni je splošno priznano in upoštevano in vsled tega so ga volile tudi izvolili že četrtič.

OGLASUJTE V "GLAS NARODA"

Regulacije glede sovražnih inozemcev

Justični departmient je zatovil neniške, italijanske in japonske podanlike, ki sedaj živijo v Združenih državah, da se jim ne bo nagajalo in da bo podprtveni le prav malo osebnih omejitv, ako se mirno obnašajo in se vzdržijo vsega časa nelojnosti napram te deželi.

Danes je bilo približno 3.000 sovražnih inozemcev postavljenih v začasnega zapor, od kar je bila napovedana vojna proti deželam osišča, ki generalni pravnik Francis Biddle razločil, da to je bila potrebnna mera v arodne obrame in da so bili določeni ljudje vselej svojih prejšnjih činov osumniveni od justičnega departmента. Poleg tega, je nadzoroval generalni pravnik, se sedaj zahteva od vseh sovražnih inozemcev, naj bodo osumniveni ali pa ne, da se, dokler vojna traja, ravnajo po gotovih odredbah glede svojega obnašanja.

"Bistveno je za časa vojne, da se ukrene kankoli je potrebno za narodno obrambo," je razložil generalni pravnik. "To pomenja, da je treba vložiti vse znanje in osumnivenec sovražnika znotraj naših meja, kar tudi varovati se proti sovražnikom, ki niso znani.

"To pa ne pomenja, da se je vlad Združenih držav oprijela nemilosrdnega ali maščavnega stališča napram državljanom sovražnih držav, ki slučajno živijo med nam. Določimo se po strogo postopalu proti vsemu čemu nelojalnosti, ki učenje biti postavljeni. Osebe v zaporu smejo pošljati in dobivati pisma, sprejemati obisk sorodnikov in prijateljev, opravljati svoje potrebine posledi v rabiti telefon.

"Sovražni inozemci bodo podprtveni le tedaj, ko se njihova konfirmacija smatra za potrebno za mir in varnost te dežele, — je razložil generalni pravnik. "Le ako je tehten razlog bojazni za notranjo varnost dežele, bo sovražni inozemci poprej uživali, in jih ščititi pred diskriminacijo in zatiranjem."

"Tako dolgo, dokler njih obnašanje zasluži privilegije, ki jih demokracija daje, inozemci, kakršnokoli narodnosti v Združenih državah se niso želeli batiti glede načina, kako bomo z njimi ravnali."

Generalni pravnik je razložil, da pod določbami predsednika Roosevelta, ki proglaša, da so Združenje države v stanju vojne v vladini Nemčiji, Italiji in Japonski, justični departmient je odgovoren za izveljavljanje zakonov, ki se tičejo sovražnih inozemcev.

Odkar je bila vojna napovedana, približno 3.000 sovražnih inozemcev je bilo postavljenih v zapor. To število predstavlja manj kot polovico snege odstotka od 110.000 podatnikov Nemčije, Italije in Japonske, živih v Združenih državah. Oni, ki so bili aretirani, so bili v vsakem primeru glede katerih je justični departmient imel razlog domnevati, da bi utegnili biti v pomoč sovražnikom Združenih držav. Mnogi so bili pod tajno preiskavo za mesec v celo leta s strani federalnega preiskovalnega urada.

Vsekoko pa, ki je bil na ta način aretiran, bo imel priložnost, da priziva proti aretaciji pred svetom za zaslisanje sovražnih inozemcev (Enemy Alien Hearing Board) kakršen je bila ustavljena v vsakem federalnem pravosodnem okraju.

Ti sveti so sestavljeni vsak od treh civilistov, izbranih izmed tamoznjih domačinov, in zaslisanje se bo vrnilo za vsak slučaj posebej.

Sovražni inozemci si je pri zaslisanju biti v spremstvu člena družine ali prijatelja, ne pa odvetnika. Razlog zato je, ker se razlagata, da zaslisanil svet ni nikako sodišča, ni nikakor.

Ta odločba je bila nedavno razširjena, da se zadržava od sovražnih inozemcev, naj predajo lokalni policiji vso strelno orodje, kratekvalno prejmejo radio aparate, odpisovalne aparate, fotografske aparate, ne da je več.

Ta odločba je bila nedavno razširjena, da se zadržava od sovražnih inozemcev, naj predajo lokalni policiji vso strelno orodje, kratekvalno prejmejo radio aparate, odpisovalne aparate, fotografske aparate, ne da je več.

Ta odločba je bila nedavno razširjena, da se zadržava od sovražnih inozemcev, naj predajo lokalni policiji vso strelno orodje, kratekvalno prejmejo radio aparate, odpisovalne aparate, fotografske aparate, ne da je več.

Ta odločba je bila nedavno razširjena, da se zadržava od sovražnih inozemcev, naj predajo lokalni policiji vso strelno orodje, kratekvalno prejmejo radio aparate, odpisovalne aparate, fotografske aparate, ne da je več.

BUY A SHARE IN AMERICA

DEFENSE SAVINGS BONDS AND STAMPS

To in Ono

NEKAK NOVIC EZ SEVERA

V rovu Omega Gold Mines v Larder Lake, Ont., je prejšnjo soboto donoldne zadele nesreča 38 letnega Petra Furloha. Zadet je bil od dvajset tonske skale. Udarec skale ga je vrgel preko dvajset let. Furloha so prepeljali v bolnišnico v Kirkland Lake, kjer so zdravniki ugotovili, da ima hude notranje poškodbe, med drugim tudi prelomljene rebra. V bolnišnici je v sobotu zvečer ob petih podlegel poškodbami. Pokopan je bil v pokopališču v Kirkland Lake. Morda lahko kakšen rojak v Kirkland Lake poroča kaj več o tem. Mogoče je bil Slovenec.

Tukaj v New Yorku je topomer kazal ob koncu tedna 2 stopinji nad ničlo. Misili smo da je navalila na nas sibirska zima. Ob istem času je pa topomer kazal v severnem Ontariju 30 stopinj pod ničlo. Rojaki v tistem okraju se lahko primerjajo z Eskimi, ker lahko prenesejo tako hudo podnebjje. Da nam bo malo bolj jasno, kakšno vreme je tam gor. Poglejmo vremensko poročilo dne 3. januarja: je bilo 40 stopinj pod ničlo; 4. januarja — 33 pod ničlo, — v ponedeljek 5. januarja 10 pod ničlo in v torek — 32 pod ničlo. Tukaj v New Yorku pa govorijo o sibirske zimi, če malo hladno popola. V Ontariju pa še zanje govoriti o vremenu, ko pade topomer pod ničlo.

Minister Hepburn je rekel dne 5. januarja, da provinciali zaprositi za državljanstvo vso temu, da vojna obstoji. Morejo zaprositi za prvi papir vsak čas in za drugi papir vsak čas, ko se je vzadostilo pogojev glede dolgoti bivanja. Zakon pa določa, da se končna rešitev vseh prošenj, ki so bile vseče dne 8. decembra 1941, mora zaključiti za 90 dni. v svrhu da se justični departmient da priljubi posamezne slučaje. Nemški in italijanski inozemci, ki niso še vseči prošenj dne 8. decembra, morejo postati ameriški državljeni le, akot predsednik Združenih držav da posebno dovolji, smejo pa brez drugega.

To je že osni teden stavke v zlatih rudnikih.

V nedeljo, dne 4. januarja so vpravzorili v Kirkland Lake koncert v priču ruskega Rdečega križa. Cisti dobiček je znašal \$1430. — Slovenski pevski zbor petnajstih udov je bil prejet z bujnim pozdravom. Naši pevci so splošno znaui v tem okraju kot izborni.

V North Bay, Ont., je Camille Turcotte vstrelili največjega volka, ki so ga videli v teh krajih že mnogo let. Volk je meril sedem in pol čevljov. Teden pozneje je pa sin Turcotte vplet v past volka, ki je imel preko 100 funtov. Oče in sin nista samo prejela od države "bounty" za volkova, temveč bosta dobila lepo ceno za kožuhovino.

V New Liskeard so 6. januarja davkoplacieli volili proti "daylight saving" času. Velika mesta drugega prejmejo čas, ki hrani na razsvetljavi, — na čeželi pa se še vedno radi ravnajo po solnčni uri.

Gori v Timmins, Iroquois Falls in Smooth Rock Falls, Ont., išče Abitibi družbo gozdarje za pridelovanje "pulpwood." Plača za žaganje 16 čevljskem hladu od 4 in pol do 10 centov. Board pa tukaj stane 95¢ na dan. Za splošno delo pa zaslužijo delavec \$2.10 na dan, board je všet. — T. j. \$54.60 za 26-dnevni delovni mesec.

Kanada potroši letno z a svoje ljudske šole 135.000.000 dolarjev.

Najboljša Garancijo Zavarovalnine Jamči Vam in Vašim Otrokom

KRANJSKO-SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA

Najstarejša slovenska podpora organizacija v Ameriki . . . Posluje že 48. leto

Članstvo 37,500

Premoženje \$4,935,000.00

SOLVENTNOST K. S. K. JEDNOTE ZNAŠA 125.19%

Ce hoča dobro sebi in svojim dragim, zavaruj se pri najboljši potestni in nadsolventni podpori organizaciji, KRANJSKO-SLOVENSKI KATOLIŠKI JEDNOTI, kjer se lahko zavaruje za smrtvine, razne poškodbe, operacije, proti bolezni in onemoglosti.

K. S. K. JEDNOTA sprejema možke in ženske od 16. do 60. leta; otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta pod svoje okrilje.

K. S. K. JEDNOTA izdaja najmoderneje vrste certifikate sevanje dobe od \$250.00 do \$5,000.00.

K. S. K. JEDNOTA je prava mati vider in sicer. Če se nisi član ali članica te mogoče in bogate katoliške podporne organizacije, potruditi se in pristopi takoj.

Za pojasnila o zavarovalnini in za vse druge podrobnosti se obrnite na uradnike in uradnice krajevnih društev

K. S. K. Jednote, ali pa na:

GLAVNI URAD

351-353 No. Chicago Street, Joliet, Illinois

Kanadski Vestnik

Poročila iz raznih naselbin, kjer bivajo in delajo Slovenci

Kanadsko poljedelstvo

Kanadsko poljedelstvo je počelo vojno industrija. Anglija se je na kanadski dominij ohrnila za slanino, mlečne izdelke in salmon in ravno tako kot za naboke, oklopne avtomobile in topove. Zato kanadski farmer prideluje za "staro domovino" živež v taki množini, da pred vojno o tem ni niti sanjal. Tudi gospodinje morajo z živežem zelo štediti, ker Anglija v svoji vojni potrebuje mnogo živeža.

Razun pri pšenici, ki v Kanadi nobenega odvišnega pridelka. Od začetka vojne je Kanada, ki je glavni vir žitne živilze za Anglijo, poslala v Anglijo nad 300 milijonov ton pšenice in moko, do prihodnjega leta pa bo poslala 500 milijonov ton. Moko je bilo poslane nad 7.000.000 sodov.

Pričelek ršenice je bil na vladno odredbo zmanjšen in za to plača vladu farmerjem odškodnino, toda se jo tako živinsko krmilo.

Kanadske oblasti niso sedaj več v skrbih, kam bi s preoblikom pridelkom pšenice, kajti vedo, da bodo po končani vojni vsi evropski narodi potrebovali velikanske množine pšenice. Navzake odvisnosti pridelku ršenice na se je kruhi v Kanadi podražil.

Anglijske gospodinje so dobivale do pričetka sedanje vojne skoraj vse slanino iz Danske, sedaj pa jo morejo dobiti samo še iz Kanade. Anglija je kupila n ad 800 milijonov funtov slanini in razno svinjsko meso v zadnjih dveh letih.

Kanadski mesarji pa tudi skrbijo, da dobijejo Angliji slanino in meso najboljše vrste, da bodo mogli s tem blagom trgovati že dolgo po vojni. Pa tudi Angleži enjijo kanadsko slanino mnogo bolj kot kdaj prej.

V načrtu je, da bo Kanada prihodnje leto pridelalo 600 milijonov funtov slanine, kar bo 175 milijonov funtov več, kot lansko leto. Vlada je posnela Kanadčane, da znižajo uporabo slanine in so res znižali na 35 odstotkov. Prodaja prščev na domačem trgu je zelo omejena in za izvoz vla-

dovali kanadskoga naroda an-

da ne dovoljuje zaklati pršča izpod 130 funtov..

Anglija se je na Kanado tudi obrnila za mlečne izdelke, katere je pred vojno dobivala iz skandinavskih dežel. V zadnjih svetovni vojni je imela Anglija trgovske zveze s skandinavskimi deželami, ker nispremile zapletene v vojno. Zato pa je položaj Anglije glede živeža sedaj popolnoma dangančen, kot pa je bil v prvi svetovni vojni.

V prvi svetovni vojni so tudi Kanada, Združene države in Argentina posejale mnogo milijonov več akrov s pšenico, kar jih je bilo po končani vojni v veliko nadlogo. Sedaj pa Angleži potrebuje mnogo več mlečnih izdelkov, katerih Kanada do sedaj ni nikdar imela preveč na trgu.

Od pričetka vojne je Kanada v Anglijo že poslala nad 195 milijonov funtov sira. Anglija povpravno vsako leto potrebuje 10 milijonov funtov sira in to kolikočin bo tudi lahko dobila iz Kanade. Kanadski farmerji pa tudi upajo, da bodo mogli izdelati dovolj sira, neko ne pride nad dejelno preveč suša.

Kanada je tudi čez zimo in pomlad poslala v Anglijo en milijon zabojev jaje; čez morje pa jih je bilo poslanih že 12 milijonov ducatov.

Lansko leto je Kanada poslala v razne angleške dominije, kar je Zapadno Indijo, 500.000 zabojev kondenziranega mleka in samo v Anglijo 500.000 zabojev.

Restavratorji in hotelom pa ni dovoljeno dati posamezne geste več kot pol mreže proti mreži in se na more dobrošči. Ta je v decembri Rdeči križ pobiral prispevke za zdravstveno opredno na Rusijo.

Zelenjava in sočvie, kot konzervirani paradižniki, razno sadje, igrajo manjšo vlogo v prehrani Anglije.

Kanadski jabolka so letos prvič na angleških mizah. Načrtenih pa je že 100.000 ton svezih jabolka, kar tudi 500 tisoč sodov suhega sadja.

Vsi del živeža, ki ga je poslala Kanada v Anglijo, pa je dar kanadskoga naroda an-

gleškemu narodu. Cenata je 500.000 sodov sushih jabolk, na primer potrije sumo izdelatke za delo. Preostanek pa plača kanadska vlada. Ravno tako s sircem, ko farmerji kanadska vlada plača tretjino cene.

Vojna dobodelnost

Od kar je vojna, so Kanadci v dobodelne namene dali \$29.000.000 v denarju, \$8.000.000 pa v blagu. Tekom pomlad bi vojni dobodelni odbor izdal poziv za \$17.000.000 do \$20.000.000 in upa, da bo dosegel svoj cilj.

Za ta veliki sklad bodo delovali vsi krajevni dobodelni odbori po celi Kanadi. Za nabiranje tega sklada pa je vladna izdala natančne odredbe. Nabiranje tega sklada imajo poleg nekaterih odborov zlasti naslednje organizacije: Salvation Army, Young Men's Christian Association, Knights of Columbus, Canadian Legion, Imperial Order, Daughters of the Empire, Navy League of Canada in Rdeči križ. Lansko leto Rdeči križ ni stepil v vrsto drugih in vsled tega mu ni bilo dovoljeno izdati poziv na kamadski narod.

So pa se druge velike organizacije, ki morejo nabirati pomozni sklad. Med te spada organizacije Wings of Britain ki redno objava pozive za sklad za nove bombarde. Nadalje je tudi Queen's Canadian Fund, ki nabira pomoč za žrtve zračnih napadov. Poleg tega je vsak mesec dovoljena ena posebna kampanja za pomoč. Ta je v decembri Rdeči križ pobiral prispevke za zdravstveno opredno na Rusijo.

Vsaka organizacija, ki hoče nabirati prispevke potom bazarjev, raznih zabav ali izložb, se mora registrirati po postavi vojne dobodelnosti in dobiti od vlade dovoljenje. Organizacija pa, ki ne pobira prispevke izven svojega članstva, pa ni obvezana prosliti za vladno dovoljenje. Do sedaj je bilo po postavi registriranih okoli 2060 raznih organizacij.

Kanada gradi ladje

V 28 mesecih vojne je zgradba ladij postala velika industrija v Kanadi ter ima 75 ladjev, v katerih je zaposlenih 20000 delavcev, ki gradijo ladje, ki vožijo zaloge na bojne fronte, in bojne ladje, tako da bo imala Kanadi vojno brodovje 400 ladij. Razne ladje delnice so dobile naročil za 500 milijonov dolarjev, da povečajo kanadsko vojno mornarico, ki se bo mogla uspešno boriti proti osišem.

Ako spomislimo, da je imela Kanada ob pričetku vojne samo 15 hujnih ladij in najmanjšo vojno mornarico na svetu, in da so imeli ladje delnice samo 1500 delavcev, tedaj se moreno sedaj čuti, kako je Kanada v tako kratkem času napredovala v gradnji različnih ladij.

"S polno paro naprej," jasno spodbuja angleških ladij, ki jih izdelujejo nemške podmornice na Atlantiku. Ko je postal angleško poniled položaj zelo resen, so je Kanada odločila, da z največjo naglico gradi tovorni parniki.

Sedanji program določa 143 jedinic po 9300 ton in 10 parnikov po 4700 ton.

Toda ni si mogoče predstavljati, kaj pomeni tak parnik, skoraj je označen samo s tonami, zato naj bi navedeno, koliko blaga more voziti tak parnik.

Načrtni program določa 143 jedinic po 9300 ton in 10 parnikov po 4700 ton.

K poglaviti vremenu grajenju vojnih ladij v Kanadi spadajo korvet, pehotni min in mortorne torpedote. Polaženi so tam že tudi tudi za rušilec, a poročili kanadskega ministra za mornarico in zaloge, C. D. Howesa, ki je bil rojen v Združenih državah, je bilo zgrajenih 77 korvet in jih je že na 50 v službi.

Korvette, ki so bile zgrajene v Kanadi, so najjanejše ladje v kanadski vojni mornarici. Korvette so zelo hitre in gibljive, zelo pripravne za konvoje in za boji proti podmornicam in aeroplani. Zgradili jih je mogoče v velikih množinah in kaj načelo.

Chirohill je v Ottawi poselil povdarij veliko važnost gradnje bojnih ladij. Pohvalil pa je Kanado, ker je že zgradila 8000 vojnih aeroplakov, katere izdeluje 35.000 delavcev in tehnikov, medtem ko jih je bilo pred vojno v tem podjetju zaposlenih samo 1600.

Vsi deli izdelajo v kanadskih tovarnah 40 do 50 aeroplakov 13 različnih vrst, med tem ko so pred vojno zgradili kontej dva aeroplana v vežbanje svrhe. Kanada je saj zatočno opustila izdelovanje motorjev za aeroplane, ker jih more dobiti dovolj iz Združenih držav. V vseh provinceh, od kar so se prileže sovražnosti, je bilo sestavljenih 4000 aeroplakov. 1300 jih je Kanada dobila iz Združenih držav in sedaj more Kanada izdelati vse aeroplane, ki so potrebni za vežbanje.

Tekom prvega leta vojne je bilo v Kanadi veliko pomanjkanje volne. Od tedaj pa se zaloge vedno večajo, toda je še vedno ni dovolj za običajno civilno porabo. Imenovan je bil vladni komisar, ki določa množino volne za posamezne svrhe.

Kanadske ladje delnice

Na zapadni obali Kanade je v ladje delnic zaposlenih 7000 delavcev, ki gradijo tovorne ladje za naročeno vrednost 180 milijonov dolarjev. Najtežjavnejše pri tem pa je dobiti dovolj jecku za 1 ladjo.

Stavke v Kanadi

Kot v Združenih državah, tako je imela zadnja leta tudi Kanada svoje delavske težkočete. Leta 1940 je bilo v Kanadi 168 stavk, v katerih je bilo 60.619 delavcev, ki so izgubili 266.318 delovnih dni.

Zopet sprejemamo naročilo za to zanimivo knjigo.

KUHARSKA KNJIGA: Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)
RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani.

Recepti so napisani v angleškem jeziku; pomembno pa so tu: v jeziku naroda, ki mu je kakšno posebno v navadi.

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čim bolj izvajati in izpopolniti.

Naročite pri:

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street
New York, N. Y.

Zopet sprejemamo naročilo za to zanimivo knjigo.

GOERINGOVA ŽENA MORALA IZ BERLINA

Adolf Hitler je pozval lepo ženo feldmaršala Hermanna Goeringa, da zapusti Berlin, ker je javnost proti njej demonstrirala, ker ni hotela davati nobenega svojega kožuhov, ki jih je večinoma dobila iz Pariza, pa niti enega ni hotela dati za vojake.

Ko se je to izvedelo, je prišla pred njeno hišo velikanski možje in glasno demonstrirala: "Dobite kožuh od Hermannove žene, pa bodo vojaki imeli dovolj kožuhov."

Nekaj odslovljeni Goeringova služkinja je povedala, da ima Goeringova žena, bivša igralka Emma Sonnemann, 18-letno dragulj kožuhov, ki jih je večinoma dobila iz Pariza, pa niti enega ni hotela dati za vojake.

Ko se je to izvedelo, je prišla pred njeno hišo velikanski možje in glasno demonstrirala: "Dobite kožuh od Hermannove žene, pa bodo vojaki imeli dovolj kožuhov."

NAZNANILO in ZAHVALA

Zaostnati sreči naznajimo vsem sorodnikom prijateljem in znancem, da nam je umrl naš ljubljeni in nikdar pozabiljen soprog, oče, in brat —

Frank Gornick

Pokojni je bil rojen dan 31. julija leta 1890 v vas Stare, pri Sedelicu, Slovenija; od koder je tudi prišel v Kanado leta 1927.

Pokojni je bil za časa svojega bivanja v Kanadi večinoma uslužben v zlatih rudnikih, od česar posledično je tudi bolehal, in posledjeti umrl v Hallyburton Sanitorium, Hallyburton, Ontario, dan 25. novembra leta 1941.

Pogreb je vršil dan 27. novembra od hiše založil 70-leti Avne, Schumacher, Omt, kateremu je prisostvoval Slovenski vojni kvarter pod vodstvom rojaka gosp. Louis Hrib in sledil s pesmijo na domen "Gozdič je že zelen". Nakar se je sprered razvila v katoliško cerkev St. Alfonza v Schumacherje. Cerkvene in pogrebne obrede je odslužil katoliški duhovnik Rev. Player, potem pa je pokrovca z "množico udeležencev, avtomobilom, spremljajo pohištvo" truplo na kraj pokopa v Tiumens na katoliško pokopališče. Pri odprtju groba je zelo sledil kvarter s pesmijo "Vigred-se-povrne", nakar je nastopal gosp. Louis Hrib z gajitavo poslovilnim govorom.

Izkreno se zahvaljuje vsem tistim, kateri ste nas obiskovali in toljko žrtvovali v toljaku v času neodpolnosti.

Nadalje se zahvaljujemo vsem tistim, kateri ste se udeležili sprevoja.

Mr. Louis Gornick, Mr. Tony Gornick, Družina Fritz, Mr. Milan Keserich, družina Vidmar, Mr. John Zupančič, Mr. Harry Schumacher, Mr. Louis Laverich, družina Urbanc, Društvo Krka st. A., Maple Leaf Hotel, Three Star Hotel, družina Palcich, Mr. Joe Šilc, Mr. John Ober, družina Vintar, družina Krasovich, družina Banfich, družina Kosimber, Mr. Frank Zdravje, družina Krasovich, Mrs. Swanson, družina Anzel, Henry Jurčič in družina Rocky, družina Noaranto, Mr. Ivan Turk, družina Minelčič, družina Zarkovich, Mrs. Zickar, Diamond Taxi, družina Kobe, družina Verlek, družina McLaren.

Še enkrat vsem skupaj lepa hvala, a Tebi, ljubiči in nikdar pozabiljeni, budi lahka taja kanadska zemlja, in počivaj v miru na naročju zemlje matere.

Tvoji žaluoči ostali:

Sopraga, hči, mati, sestre in bratje v Milwaukee, Wis., Tony in Louis.

KAROLINA GORNICK

70—1st Avenue, Schumacher, Ont., Canada.

Mali Oglasi

imajo velik uspeh

Prepričajte se!

ANGLEŠKO SLOVENSKO BERILO. Sestavlji dr. F. J. Kern. Cena \$2.00

BODOČI DRŽAVLJANI naj narode knjilice — "How to become a citizen of the United States". Cena 25 centov

DOMAČI ŽIVINOZDRAVNIK, spisal Franjo Dr. Jar. 278 strani. Cena trda vez. Cena \$1.50

Zelo koristna knjiga za vsakega živinoteja: opis raznih bolezni in zdravljene; slike.

GOVEDOREJA. Spisal B. Legvart. 145 strani. Cena \$1 —

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company
216 W. 18th Street

KNJIGA O DOSTOJNEM VEDENJU. 111 strani. Cena 50c

MILARSTVO. Spisal Anton

Kakor plaz...

ZGODOVINSKI ROMAN.

9

"Delati hočem vso čest temu, mi podtaknjenemu slovesu." V Wolkensteinovi duši se je borilo zaničevanje takšnega značaja z vdanostjo ženskemu bitju, ki mu je posvetil svojo prvo pravo ljubezen. Zavedal se je, da jo čakajo težki časi, zato se je trdno odločil, da bo vedno pripravljen za njeno zaščito. To ga je napotilo, da je sprejel izraze priateljstva s strani nadvojvode, dasi se je zavedal, da bo to škodovalo njegovemu družbenemu položaju.

Ako je nadvojvoda zatrjeval, da bo delal vso čest svojemu slabemu glasu, ni bila to noben pretiranost. Skoro so si pripovedovali po salomih odišenih družb, kakor tudi v zadnjih oredmestnih beznicih zgodbe, ki niso mogle biti skandaloznejše izmišljene in ki so pri tem vsebovale dejstva, ki pač niso bila pretirana. Orgija z ladimi propalimi kavalirji, z dvomljivimi ženskami v javni lokalih, sem ter tja tudi v njegovi lastni palaci so bile često bolj nesramne v resnicu, kakor so bile slišati v ustih pripovedovalcev. Bil je to neke vrste nравstveni samomor, ki ga je r. sebi izvrševal nadvojvoda. Na vsa svarila je dajal stereotipen odgovor:

"Ukaz njegovega veličanstva. Imenoval me je lopova in ne smem ga postaviti na laž. Uganjam lopovščine na ukaz njegovega veličanstva."

Grof Wolkenstein, ki se je že vedno trudil, da bi spravil nadvojvodo na dobra pota, se je često zgražal pred svojo okolico, katere družabni elementi so tako malo odgovarjali visokim njegovim zahtevam. Zadolženi oficirji, katerih afere so bili predmet častnih sodišč, loveci za srco, osebe dvomljivega plemstva, ki so živeli od igre in ženčin, dame, ki so skrivale svoje vlačenjarko za krinko umetniškega delovanja, ti živilji so tvorili družbo nadvojvode Otona, ki se je v njih sredini najbolje počutil in se popolnoma vzivel v njih neizcreeno frivolju, često nesramno dužen družabni ton. V nadvojvodovi palaci so često cele noči popivali in prepevali. Dviji hrušči in trusči je odmeval po hiši ter postajal zopri celo služničadi.

* * *

Nadvojvoda je imel zopet vesel dan in je povabil k sebi svojo priljubljeno družbo. Jedva napol oblečen je sedel ob klavirju ter udarjal na hreščepke tipke v radost svojih gostov najnovejšo poulično popevko. Na mizah so stale posode za led s srebrnopravnimi steklenicami, lahek dim turškega duhanja je krožil po sobani in napolnjeval prostor s sladkim vonjem. Razposajenost je dosegla svoj višek, šale in dočniki, ki so se kar križali, so dišali po hlevu in beznici. Grof Wolkenstein se je umaknil za zastor ob oknu in zrl mrklo, napol prikrit za zaveso, v to dirje drvenje in vrvjenje.

Baron Schoen, čeprav plemstva pač ni našel v nobenem plemstvenem arhivu, ki se je predstavljal za pisatelja in žurnalističnega, ki je v pustolovskem svojemu nagnjenju nosil na očeši močnik, se je obrnil v nemarno nosljočenem tonu na Gerto Močino, subreto Jantschevega gledališča.

"Gertica, danes nimaš Oti niti odša zate. Ali sta se zopet spala?"

Schoen ga je pramerila z nevoljnimi pogledom.

"Opotovano sem vam že prepovedela, da bi me tikali. Ne vem, kaj bi vas upravičevalo za takšne zaupnosti!"

Schoen je skremžil obraz v porogljiv nasmej.

"Zares nič! Gertica, ti imaš slab spomin. Kdo pa te je odkril v Beljaku, te spravil na Dunaj in ti pri vedel mene? Na tvojega Otočka se ne smeš preveč domisljevati, kljub njegovemu naslovu je stiskič napram Žigi Salzmanu."

Videti je bilo, kako se je gospodična Gerta borila z ogromjem ter s težavo požla svetu odgovor, ki ji je bil že na jeziku. V znak najglobljše raznodušnosti je zmajala s svojimi lepimi okroglimi ramami, da je bil razkošno videti globok dekolje njene toaletne. Schoen se je hripano zasmajal.

"Alko boš še klaj potreboval moje priateljstvo, da ti pustoskrbin dostojnega vzdrževala, ti ne bom ničesar štel v zlo. Toda plačati mi boš morala 5 odst. več provizije."

"Schoen, vi ste, vendar najnesramnejši zvodenik, ki sem ga kdaj videl v življenju," je pripomnil mali Tenneberg ter skremžil svoj izživel obraz z resne gube. Imel je semterja takoj zvano nračstveno besnot, kakov je to zatrjevala njegova ljubica, dabela brunetka Edith Fiedler, ki je kot članica Karlovega gledališča smela nastopati v zboru pri ansambelskih predstavah. Mučila je Tenneberga, ki je zaradi nje prekinil vse stike s svojo rodino, s svojo nezvestobo, v katari se je vrgla, kakov je bila razpoložena, v roke vsakogar, ki jih je stegnil po njih. Njena nebrzdana ljuljčenska pohotnost, ki je Tenneberga vezala nase, je bila tudi vzrok njegovega trpljenja, ker se je semterja vendarle protivila njegova samozavest proti vlogi slabotnega sužnja v rokah pohotne ženčine. To ga je često napotilo, da je našel znanec, kakor Schoena, katerim je ne po kritični podstavki poklic navadnih zavodnikov.

Schoen je ves razjarjen zakričal:

"Ako se dužete proti meni izreči še kakšno nesramnost, si p. ripisujte slabe posledice sami. Nisem pri volji, trpeti, da bi me sumniliči takšni zabiti frakarji!"

Tenneberg je ravnočutno skomignil z ramami.

"Kaj pa hočete storiti? Pred sodiščem si ne upate, na dvoboj ne morete pozvati, ker vam nihče na priznava satiške je in sam z vami ne grem po nobeni temni ulici. Kaj mi torej morete storiti?"

Fiedlerjeva se je glasno zakrohotala.

"Pustite mi na miru malega moža, Schoen. Ako se tegota moralna besnost, zabavljaj na Boga in svet kot sraka. Njemu ne pridešte da živega."

"Šampanskko steklenico mi lahko razbijim na glavi," je rjovel Schoen v svoji razjarjenosti. "Mladenič je že več kakor nadležen."

Spor je prekinil grmeč forte, ki ga je razbijal nadvojvoda na glasovirju. Nato je skočil s stola in zagrabil za polno kupico.

"Ali san inzakant v predmetni beznici, da bi vam razbijal po klavirju, ne da bi me poslušali! Kje je Lora, moja ladka golobička?" S pogledom je iskal v krogu narzočnih ženčin, dokler je ni odkril v senci palmovali vej, zlekrajnjene na otomani. Pajpel jo je, dvignil in jo, dasi se je upiral, potegnil v sredino dvorane.

(Nadaljevanje.)

Nekaj o praznoverju v prejšnjih stoletjih

V bistvu sta praznoverje in čarovništvo ostanki starega poganstva, rotenj, bojev proti zlom duhom ali zvezem z njimi do najnovejšega časa. Zlasti je imel vrag na ljudsko domišljijo velik vpliv. Valvasor pripoveduje, da se je na Pivki ob dočenih časih prikazovalo obilo strahov, katere so domaćini imenovali "vedavec" in ki baje ljudem tako dolgo pijejo kri, da umre. Tem duhom se ustavlja "šentjanzevec", ki se bojujejo z "vedavec."

O nekaterih praznovernih razvadah med ljudstvom na Goriskem, poroča pomozni škof Pavel Buzancij l. 1580 akvilenskemu patriarhu tole: "Naj omenim, da tukaj ljudje ponori pred sv. Ivanom in vsemi svetniki, pred dnevnim vernih duš, ne delajo drugega, kot vso nozvone in sicer zato, da bi zbulili mrtve ter se obvarovali nevič in drugih mrtv. Naj poročam tudi Vaši prevzišnosti za kratek čas o nekaterih vratarskih ženskah, ki lečijo ljudi in živali od vsake bolezni s tem, da rišejo neke krogove z čarovniško palijo ter govorijo na mrtve molitve, od katerih pošiljim prepis. In kakšno je tisto čudno zdravilo, ki ga uči ženske? Če kako žival boli noge, tedaj ukažejo naj jo pellejo na križpot in tam prično zagovor. Boleče noge obdajajo s krogom, pod njo izkonjijo prst s travo vred in oboje po loži na enega izmed križev. rečo: 'Tko na se nosuši bolega noge, ki poleg zagovorov in drugih svetkov daje tudi navodila, kako se kličejo duhovi, vzdigujejo zakladi in dobitenar. Navedeno poročilo nam dokazuje, da so se p. ciale s praznovernim rotenjem predvsem ženske, ki so bili pri ljudeh zelo v čistih. Uverjeno pa je, da so ljudje njihovi skrivnosti primisovali tudi nadloge ali name, ki se jih zadale ter so se v takih primerih načrivali

nad ujimi. Prisile so na glas kot zlobne čarovnice, ki so v škodo ljudem.

Vela v čarovnic je bila tja do konca 18. stoletja zelo razširjena med protestanti, kakor med katoličani, med izobraženimi in med preprostimi ljudstvom. Dokaz zato nam je Valvasor, ki na mnogih mestih govoril o čarovnicah, nih delih in zvezih z vragom. Čarovnicam so čitali, da z vragovo pomocijo napravljajo neurje, točo, hude nalive, slano, bolezni pri ljudih in živini itd. Tudi dober od vraga, kateremu morajo zapisati svojo dušo, veliko denarja. Ob določenih dneh se udeležujejo čarovniških shodov na raznih gora, kamor jahači na metla ali burklah in kjer so imele z vragi gostje in vles.

Čarovništvo je bilo po tednih zakonih zločin, ki se je kaznavalo s smrtno na gradišču. Še leta 1656 določa naki odlok cesarja Ferdinand III.: "Prav čarovništvo naj se že izvršuje v očetih ali skriveni zvezih s hudočnim duhom, s katerim se ljudem napravlja škoda, pa tudi pri tistih, ki zataje vero in se vlagajo vragu, čeprav nikomur ne skodujejo, se kaznuje s smrtno, ki naj se iz važnih vzrokov in če škoda ni velika, pri spornih ljudeh omili na ta način, da se prej obglavijo."

Čarovnice so torej žive sežgali, ali pa jih iz posebne milosti prej obglavili oziroma obesili in po t. sežgali. Prva stopnja pri tožbah proti čarovnicam je bilo "pričazno izpravjevanje." Alko obtoženka ni priznala namisljene krivide, so jo dali na natezalnico in jo mučili toliko časa, da je priznala nametljene reči, ki so jih hčeli sodniki vedeti. Se vedno nam je naraščena uganka kako so ženske priznavale dejanja, ki jih niso izvršile nikdar, in oči nračnjeve po posameznosti, na primer kraj in čas shodov z vragom, način, kako so uganjale čarovnje itd. Nekateri menijo, da so tedaj cigani razsirjali neke omamitije p. ripravke iz kristavca — vrsta divnjega sadja — ki so povzročali bajne sanje in da so obtoženka izpovedale, kar se jih je zdelo v teh sanjih, za resnčne dogodke. Tudi Valvasor priznava, da se na primer ječa na metli ali burklah pri marsikateri čarovnici zgodilo v domisljiji, vendar pristavlja: "Intem pa druge dokaze, da se omenjeni izhod res zgodil." Iz zasiševanja pa posnameamo, da so poleg teh namišljenih zločinov začrivili obtoženke tudi lastvine, požige, zatrušnjajo itd. Zato kazan večkrat ni bila povsilen nezadosten.

V 17. stoletju so se čarovniški procesi zelo razmnožili. Neki sodnik v ljutomerski okolici

se je leta 1683 ponašal, da je v dveh letih dal sežgati 41 čarovnic. Ta krvoljni preganjavec čarovnic pa je bil pozneje sam osmljen, da je vdaril čarovništvu in je le s hitrim begom usel smrti. Na Spodnjem Štajerskem je v splošnem bilo zelo mnogo čarovniških procesov. Na Kranjskem je bila Cerknica na slahem glasu zarađa čarovnic. Ko Valvasor opisuje črnčko okolico in zlasti Slivniški vrh, kjer imajo čarovnice svoje shode, dostavlja: "Sploh je vsa okolina precej naseljena s čarovnicami. Zato jih mnogo sežgo in jih tam v enem letu umrje več na gradišča, kakor v vsej deželi od pančeve." Drugje omenja v. Božič pri Černiškem jezeru, kjer so bile tri lukaje, kamor so ljudje hodili po vodo. O tem vasi pravi: "Pred nekaj leti je bila tu stroga preiskava proti čarovnicam in so skoraj vse ljudje iz te vasi bili sežgani, ker so bili vragovo orodje in njegovi zavezniki. Ljudje so rekli, če so bili ob gotovih dneh k luknjam, vrag sam jih je zapeljal k čarovništvu. Vendar pa blodnja po drugih krajinah ni napravila toliko hrudega. V Melovem pri Novem mestu je bi-

nad ujimi. Prisile so na glas kot zlobne čarovnice, ki so v škodo ljudem.

Vela v čarovnic je bila tja do konca 18. stoletja zelo razširjena med protestanti, kakor med katoličani, med izobraženimi in med preprostimi ljudstvom. Dokaz zato nam je Valvasor, ki na mnogih mestih govoril o čarovnicah, nih delih in zvezih z vragom. Čarovnicam so čitali, da z vragovo pomocijo napravljajo neurje, točo, hude nalive, slano, bolezni pri ljudih in živini itd. Tudi dober od vraga, kateremu morajo zapisati svojo dušo, veliko denarja. Ob določenih dneh se udeležujejo čarovniških shodov na raznih gora, kamor jahači na metla ali burklah in kjer so imele z vragi gostje in vles.

Cerovništvo je bilo po tednih zakonih zločin, ki se je kaznavalo s smrtno na gradišču. Še leta 1656 določa naki odlok cesarja Ferdinand III.: "Prav čarovništvo naj se že izvršuje v očetih ali skriveni zvezih s hudočnim duhom, s katerim se ljudem napravlja škoda, pa tudi pri tistih, ki zataje vero in se vlagajo vragu, čeprav nikomur ne skodujejo, se kaznuje s smrtno, ki naj se iz važnih vzrokov in če škoda ni velika, pri spornih ljudeh omili na ta način, da se prej obglavijo."

Čarovnice so torej žive sežgali, ali pa jih iz posebne milosti obglavili oziroma obesili in po t. sežgali. Prva stopnja pri tožbah proti čarovnicam je bilo "pričazno izpravjevanje." Alko obtoženka ni priznala namisljene krivide, so jo dali na natezalnico in jo mučili toliko časa, da je priznala nametljene reči, ki so jih hčeli sodniki vedeti. Se vedno nam je nračnjeva uganka kako so ženske priznavale dejanja, ki jih niso izvršile nikdar, in oči nračnjeve po posameznosti, na primer kraj in čas shodov z vragom, način, kako so uganjale čarovnje itd. Nekateri menijo, da so tedaj cigani razsirjali neke omamitije p. ripravke iz kristavca — vrsta divnjega sadja — ki so povzročali bajne sanje in da so obtoženka izpovedale, kar se jih je zdelo v teh sanjih, za resnčne dogodke. Tudi Valvasor priznava, da se na primer ječa na metli ali burklah pri marsikateri čarovnici zgodilo v domisljiji, vendar pristavlja: "Intem pa druge dokaze, da se omenjeni izhod res zgodil." Iz zasiševanja pa posnameamo, da so poleg teh namišljenih zločinov začrivili obtoženke tudi lastvine, požige, zatrušnjajo itd. Zato kazan večkrat ni bila povsilen nezadosten.

V 17. stoletju so se čarovniški procesi zelo razmnožili. Neki sodnik v ljutomerski okolici

se je leta 1683 ponašal, da je v dveh letih dal sežgati 41 čarovnic. Ta krvoljni preganjavec čarovnic pa je bil pozneje sam osmljen, da je vdaril čarovništvu in je le s hitrim begom usel smrti. Na Spodnjem Štajerskem je v splošnem bilo zelo mnogo čarovniških procesov. Na Kranjskem je bila Cerknica na slahem glasu zarađa čarovnic. Ko Valvasor opisuje črnčko okolico in zlasti Slivniški vrh, kjer imajo čarovnice svoje shode, dostavlja: "Sploh je vsa okolina precej naseljena s čarovnicami. Zato jih mnogo sežgo in jih tam v enem letu umrje več na gradišča, kakor v vsej deželi od pančeve." Drugje omenja v. Božič pri Černiškem jezeru, kjer so bile tri lukaje, kamor so ljudje hodili po vodo. O tem vasi pravi: "Pred nekaj leti je bila tu stroga preiskava proti čarovnicam in so skoraj vse ljudje iz te vasi bili sežgani, ker so bili vragovo orodje in njegovi zavezniki. Ljudje so rekli, če so bili ob gotovih dneh k luknjam, vrag sam jih je zapeljal k čarovništvu. Vendar pa blodnja po drugih krajinah ni napravila toliko hrudega. V Melovem pri Novem mestu je bi-

Posebna Ponudba

za nove Naročnike

DA LAHKO ČITATE NOVI

ROMAN OD ZAČETKA

Ako Vaš prijatelj še ni naročen na "Glas Naroda", in ako želi čitati nekaj posebnega, o pozorite ga, da je pričel dne 2. januarja izhajati novi roman: "KAKOR PLAZ".

Ker list tiskamo le v gotovem številu, ni nam mogoče vselej vstreči novim naročnikom in jim posiljati zamujene številke... To je ne prezrite. Prosimo, povejte prijatelju, oz. prijateljici sedaj in ji izročite spodnji naročilni listek.